

Oamk Journal

Oulun ammattikorkeakoulun julkaisu

Tämä on alkuperäisen julkaisun rinnakkaistallenne. Rinnakkaistallenne saattaa erota alkuperäisestä sivutuksestaan ja painoasultaan.

This is an electronic reprint of the original publication. This version may differ from the original in pagination and typographic detail.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä/Please cite the original version:

Sirviö, A.-P.. (2024). Mobiilijournalismi. Teoksessa Satu Koho (toim.), *Vahvaa viestiä digisti: Opas kiinnostavaan, tavoittavaan ja turvalliseen digitaaliseen viestintään* (s. 31-37). Oulu: Oulun ammattikorkeakoulu. <http://urn.fi/urn:isbn:978-951-597-251-4>

Oikeudet: CC BY-SA 4.0

6 Mobiilijournalismi

Ari-Pekka Sirviö
Journalismin lehtori

6.1 Mitä mobiilijournalismi on

Mobiilijournalismi on laaja käsite. Yksinkertaisin määritelmä lienee sisällön tekeminen älypuhelinta käyttäen yksin kentällä. Mobiilijournalismi voi tarkoittaa myös sisällön tuottamista tablettia, kevyttä järjestelmäkameraa, 365-kameraa tai dronea käyttäen. Joka tapauksessa kyseessä on kevyt ja liikkuva tapa työskennellä.

Mobiilisti voidaan tehdä perinteisiä uutisvideoita tai suoria lähetyksiä kevyellä kalustolla. Laajimmillaan tehdään monikameralähetyksiä tai VR-videoita. Kevyt kalusto mahdollistaa toiminnan sellaisissakin olosuhteissa, joihin raskasta kamerakalustoa on vaikea viedä. Näin mobiilijournalismi rikastuttaa kuvakerrontaa sekä tarjoaa uuden tavan kertoa tarinoita ja saavuttaa yleisö nopeasti.

Alkuvalmistelujen jälkeen mobiilijournalistinen tuotanto ja jälkituotanto on nopeaa ja sujuvaa. Työ voidaan suorittaa kokonaan tapahtumapaikalla ja tehdä helposti myös suoria lähetyksiä. Lisäksi kevyellä ja kaikille tutulla kalustolla päästään lähelle ihmisiä aroissakin aiheissa.

6.2 Mobiilijournalismin kalusto

Yksi mobiilijournalismin etu on kaluston edullisuus. Halvimmillaan mobiilijournalismia voi tehdä kuka tahansa puhelimella, jossa on kamera. Hinta ei nouse korkeaksi, vaikka panostaisi kalustoon hieman enemmänkin. Älylaite, jalusta, gimbaali, mikrofoni, valo ja lisäakku maksavat arviolta 500 – 1500 euroa.

6.2.1 Esimerkinä Ylen mobiilijournalismin tarkoitettu kalustosetti

- Gimbaali DJI OM4 SE ja pöytäjalka
- Rode Wireless GO II Compact Wireless Microphone System (Pakkassäälle Instamic bluetooth)
- Rode SC15 USB-C to Lightning kaapeli (30cm)
- 2kpl Rode Lavalier II nappimikrofonit
- Godox LEDM32 Ultra Compact Light kuvausvalo
- Jalusta; Mefoto Backpacker Air (kevein) tai Sirui Traveler 7A (hieman järeämpi vaihtoehto)
- Jalustaan sopiva Arca-Swiss kuulapää tai vastaava pidike
- Benro PU-70 pikakiinnityslevy tai vastaava Arca-Swiss plate
- Adapterit Manfrotto 015 ja 148KN 1/4 -> 3/8, joiden avulla gimbaali kiinnitetään Arca-Swiss platen läpi.
- **Anker powerport** tai vastaava laturi, jolla voi ladata minimissään viittä USB-laitetta kerrallaan
- Mikrofonivastaanottimen kiinnittämiseen gimbaalin varteen käytetään nippusidettä tai jämäkkää velcro-tyyppistä tarranauhaa (Würth tai vastaava.)
- Apple AirPods Pro tai vastaavat bluetooth-kuulokkeet äänen esikuunteluun. Kuuntelussa on viive, joten kuulokkeita ei voi käyttää esimerkiksi haastattelun yhteydessä.

6.3 Mobiilivideon työvaiheet

Oikealla oleva kuva esittää videotuotannon eri vaiheet. Tässä oppaassa ei käydä jokaista vaihetta läpi, vaan keskitytään ideointiin, synopsiskeeseen, käsikirjoitukseen, kuvaukseen ja editointiin.

Av-tuotannon vaiheet

Ideointi	Idea Synopsis Treatment
Esituotanto	Käsikirjoitus Kuvauskäsikirjoitus Breakdown
Tuotanto	Kuvaus
Jälkituotanto	Editointikäsikirjoitus Editointi
Julkaisu	Julkaisu

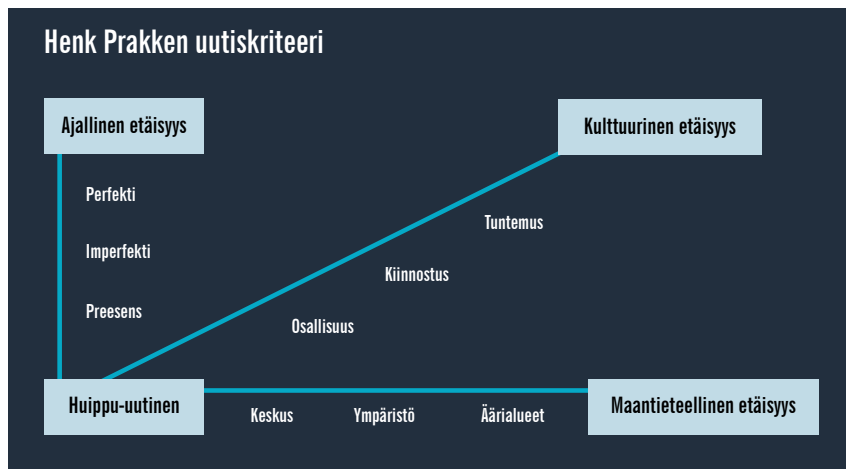
6.3.1 Idea

Mobiilivideon hyvä suunnittelu vie jonkin verran aikaa, mutta nopeuttaa työtä myöhemmin ja näkyy hyvänä lopputuloksena. Ideoinnissa voi käyttää hyväksi esimerkiksi miellekarttaa. Aiheen kiinnostavuutta voi arvioida erilaisten uutiskriteerien avulla. Esimerkiksi STT:n uutiskriteerit ovat aiheen merkitys, kiinnostavuus, yllättävyys, ajankohtaisuus ja läheisyys.

Hollantilaisen journalismin professori Henk Prakken uutiskriteerien (1968) mukaan aiheen kiinnostavuus voidaan määrittellä kolmen eri ulottuvuuden kautta. Aihe on sitä kiinnostavampi, mitä lähempänä kohderyhmää se on

1. ajallisesti
2. maantieteellisesti
3. kulttuurisesti.

Prakken uutiskriteereitä havainnollistaa seuraava kuva:

6.3.2 Synopsis

Synopsis on lyhyt tiivistelmä tarinasta. Sen pituus voi olla muutamasta lauseesta pariin sivuun. Synopsisissa esitellään tarinan

- tärkeimmät tapahtumat
- keskeiset henkilöt ja päähenkilön keskeisen ongelman
- rakenne ja tyyli
- ydinajatus, josta voi johtaa käsikirjoituksen premissin eli päälauseen

Synopsisissa ei vielä kerrota kuvallisia tai muita yksityiskohtaisia ratkaisuja.

6.3.3 Käsikirjoitus

Käsikirjoituksen voi tehdä esimerkiksi tekstinä, listana, taulukkona tai kuvina. Käsikirjoitus rakentuu päälauseen eli premissin ympärille. Päälause on elokuvan, videon tai käsikirjoituksen ydinajatus tai pääväittäjä. Käsikirjoituksen koko sisältö palvelee päälauseita. Esimerkkejä päälauseista:

- ”Solidaarinen taistelu sortoa vastaan johtaa voittoon.” (Akira Kurosawa: ”Seitsemän samuraita”)
- ”Kun nainen jättää miehen, on miehen pakko alkaa ajatella ja kehittyä.” (Robert Benton: ”Kramer vastaan Kramer”)
- ”Ulkoinen loisto ja mahti ei tuo sisäistä onnea.” (Orson Welles: ”Citizen Kane”)

Dramaturgia on sisällön rakenteen ja muodon jäsentämistä niin, että se puhuttelee katsojaa. Perinteisin dramaturgian malli on Aristoteleen kolmen kohtauksen malli, jonka hän esitteli Runousopissaan.

1. viritys (1/4)
2. kohtaaminen (1/2)
3. loppu (1/4)

Aristoteleen mallista on kehitelty monia versioita. Niissä kaikissa on sama rakenne, jossa alun esittelystä edetään kohti käännekohtaa ja laskeudutaan sen jälkeen loppuun. Yksi uusimpia malleja on yhdysvaltalaisen käsikirjoittajan ja tuottajan Dan Harmonin Kahdeksan askeleen **Story Circle** -käsikirjoittamisen tekniikka:

1. Päähenkilö ensin tutussa ja turvallisessa ympäristössä.
2. Hän haluaa jotakin
3. ajautuen uuteen ja tuntemattomaan tilanteeseen.
4. Hän hyväksyy uuden tilanteen ja sopeutuu siihen.
5. Päähenkilö saa haluamansa,
6. mutta joutuu tekemään uhrauksia.
7. Hän palaa takaisin tuttuun ympäristöön,
8. mutta hän on muuttunut pysyvästi.

Myös muita dramaturgian malleja on olemassa. Erityisesti lyhyisiin mobiilivideoihin sopii niin sanottu **Eejitin hai-malli**. Mobiilivideo katsotaan yleensä nopeasti, joten asiaan pitää mennä heti alussa.

Tarinallisuus kuuluu käsikirjoitukseen. Tarinat ovat olleet kautta ihmiskunnan historian erottamaton osa ihmiskulttuuria ja ne vetoavat suoraan tunteisiin.

Englantilainen televisiotuottaja Robert Thirkell on kehittänyt **c.o.n.f.l.i.c.t.** -luettelon television tarinallisuuden keinoista. Niiden mukaan tarina on voitava kertoa parilla lauseella niin, että se kiinnittää kuulijoiden huomion (vrt. päälause). Tarinassa on oltava käänne tai yllätys. Draama tarvitsee aina sankarin ja sankari tarvitsee vastustajan. Hyvä tarina seuraa paineen alla olevaa henkilöä, joka käy läpi muutosta kohti pelastusta.

Käsikirjoituksen perusteella kannattaa laatia kuvakäsikirjoitus eli storyboard. Se on suunnitelma videon kuvista, jotka voidaan esittää sarjakuvan tapaan. Kuvakäsikirjoitus toimii myös muistilistana, jotta tuotantovaiheessa muistetaan kuvata kaikki tarpeellinen materiaali. Kuvakäsikirjoituksessa on huomioitava myös mahdollisen haastattelun kuvauspaikka, jonka on hyvä liittyä aiheeseen.

6.3.4 Kuvaaminen

Kuvaamisessa on käytettävä kuvakerrontaa. Tapahtumia ei esitetä sellaisenaan tallennettuna, vaan pienissä osissa. Kuvien koko, sommittelu, suhde toisiinsa ja liike muodostavat kuvakerronnan.

Kuvakoko

Yleisesti videotuotannossa on käytössä kahdeksan kuvakoon järjestelmä, jonka voi suhteuttaa henkilön kuvaamiseen seuraavalla tavalla:

- ELK – erikoislähikuva (osa kasvoista)
- LK – lähikuva (pää ja olkapäät)
- PLK – puolilähikuva (pää ja rinta)
- PK – puolikuva (vartalon yläosa vyötäröön asti)
- LPK – laaja puolikuva (vartalon yläosa reisiin asti)
- KK – kokokuva (henkilö kokonaisena)
- LKK – laaja kokokuva (henkilö ja osa ympäristöä)
- YK – yleiskuva (henkilö ja ympäristöä laajasti tai laaja maisemakuva)

Kuvakokojen vaihtelulla luodaan rytmiä, vaihtelua, tunnelmaa. Kuvia ei kuitenkaan kannata leikata peräkkäin kuvakokojen ääripäästä toiseen. Toisaalta liian pienet kuvakoon muutokset vierekkäisten kokojen välillä häiritsevät kuvakerrontaa. Mobiilivideoissa kannattaa suosia puolikuvia, puolilähikuvia ja lähikuvia, sillä videoita katsellaan ensisijaisesti pieneltä näytöltä.

Kompositio eli sommittelu

Henkilöiden kuvauksessa toimii parhaiten puolikuva. Pään päälle kannattaa jättää hieman tyhjää tilaa. Henkilö tai kohde sijoitetaan yleensä kultaiseen leikkaukseen. Hieman yksinkertaistettuna kuva jaetaan vaak- ja pystysuunnassa kolmeen osaan ja henkilö sijoitetaan viivojen johonkin risteyskohtaan. Puhelimen kamerasta voi kytkeä näyttöön apuviivat (Grids) helpottamaan sommittelua.

Henkilön katse on yleensä kohti kuvan keskipistettä, jolloin katseelle jää kuvassa tilaa. Myös liikkuvan kohteen tai toiminnan etupuolelle on hyvä jättää tilaa. Haastatteluissa henkilö katsoo yleensä hieman kameran ohi – usein haastattelijan – katseen suunnan ollessa kuvan keskustaa kohti.

Joskus kohde voidaan sijoittaa myös kuvan keskelle tai reunaan, jolloin saadaan vaikutelma tasapainosta tai epätasapainosta.

Kuvakulman valinnassa kannattaa muistaa, että yläkulma eli lintuperspektiivi alistaa ja alakulma eli sammakoperspektiivi ylistää kohdetta. Neutraali kuvakulma on silmien tai kohteen tasolla.

Kameran liike

Käytettävissä on seuraavat kameran liikkeet:

- Panorointi - Kamera liikkuu pystyakselinsa ympäri. Käytetään erityisesti maisemakuvauksessa tai tilan ja tapahtumapaikan esittelyssä.
- Tilttaus - Kamera liikkuu vaaka-akselinsa ympäri. Käytetään erityisesti korkean tilan tai suuren kohteen esittelyssä.
- Kamera-ajo - Kamera liikkuu kohdetta kohti tai kohteesta poispäin. Liike antaa syvyysvaikutelmaa. Liike kohti kohdetta korostaa tilannetta. Liike taaksepäin etäännyttää kohdetta esimerkiksi videon lopussa.

Sivuttaisajo ja kiertajo - Kamera liikkuu sivusuunnassa tai kiertää kohteen ympärillä. Käytetään erityisesti kohteen esittelyyn ympäristössään. Antaa voimakkaan syvyysvaikutelman.

Suojaviiva

Suojaviiva on kuvitteellinen, toiminnan suuntainen linja, jota ei saa ylittää kameran paikkaa otosten välissä vaihdettaessa. Suojaviivan samalla puolella kameran paikkaa saa vaihdella, mutta jos suojaviiva ylitetään, liikkeen suunta kääntyy luonnottomasti päinvastaiseksi.

Kerronnallinen jatkuvuus

Audiovisuaalinen jatkuvuus saadaan aikaan helposti ottamalla jokaisesta tilanteesta kuusi erillistä otosta:

- Face shot (Kasvot, kuka tekee?)
- Hands shot (Kädet, mitä tekee?)
- Over the shoulder shot (Kuvakulma olan yli, subjektiivinen näkökulma.)
- Establishing shot (Yleiskuva tapahtumapaikasta, missä ja milloin kaikki tapahtuu?)
- Neutral shot (Neutraali otos tapahtumapaikalta. Henkilö ei näy kuvassa.)
- Creative shot (Luova otos, jokin luovempi kuvakoko, kuvakulma, kameran liike tms.)

Kun kuvataan vähintään nämä kuusi erillistä otosta päähenkilön tekemisistä, on materiaalia riittävästi editoitavaksi tarinaa varten. Samalla varmistetaan, että tarina etenee kuvallisesti sujuvasti. AV-kerronnallinen jatkuvuus otosten välillä toimii, editoipa otoksia mihin järjestykseen tahansa.

6.3.5 Editointi älypuhelimella VN Editor Play sovelluksella

Puhelimeen voi ladata ilmaisen VN Video Editorin Play Storesta (Android) tai App Storesta (iPhone). Youtubesta löytyy myös VN Video Editorin käyttöopas "[VN Editing Tutorial \(2021 Update\) Android and iPhone](#)".

Lähteitä ja lisätietoa

Aaltonen, Jouko. 2002. Käsikirjoittajan työkalut: audiovisuaalisen käsikirjoituksen tekijän opas. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Burum, Ivo & Quinn, Stephen. 2016. MOJO: The Mobile Journalism Handbook: How to Make Broadcast Videos with an iPhone or iPad.

[C.o.n.f.l.i.c.t – 100 television sääntöä.](#) Hakupäivä 19.11.2023.

[Celtix. Maksullinen sivusto idean kehittämiseksi käsikirjoitukseksi.](#) Hakupäivä 19.11.2023.

[Creative Writing opassivusto käsikirjoittamiseen.](#) Hakupäivä 19.11.2023.

[Eejit, Hai-malli dramaturgiasta.](#) Hakupäivä 19.11.2023.

Hirvonen, Jonne & Janhunen Petri & Kuisma, Hanna & Silvonen, Mia. 2021. MOBIILIVIDEO-OPAS: Suunnittele – kuvaa – editoi – julkaise. XAMK, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu.

[Huhtala, Turkka, verkkosivut käsikirjoittamisesta.](#) Hakupäivä 19.11.2023.

[Jyväskylän koulutuskuntayhtymä, käsikirjoitusmalli.](#) Hakupäivä 19.11.2023.

[Kaikki kuvaa -sivusto.](#) Hakupäivä 19.11.2023.

Korvenoja, Pekka. 2004. TV-kameratyön perusteet. Helsinki: Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia.

[Kukkakorpi, Mariia: Käsikirjoittamisen malli.](#) Hakupäivä 19.11.2023.

[Lassila-Merisalo, Maria: tarinallisen journalismin sivusto.](#) Hakupäivä 19.11.2023.

Nikkinen, Are & Vacklin, Anders 2012. Television runousoppia – Toisenlainen katse tv-ohjelmiin. Helsinki: Otava.

Pirilä, Kari & Kivi, Erkki. 2005. Otos; Elävä kuva – elävä ääni, ensimmäinen osa. Jyväskylä: Gummerus.

Pirilä, Kari & Kivi, Erkki. 2008. Leikkaus; Elävä kuva – elävä ääni, toinen osa. Helsinki: Otava.

Pirilä, Kari & Kivi, Erkki. 2010. Teos; Elävä kuva – elävä ääni, kolmas osa. Helsinki: Otava.

Prakke, Henk. 1968. Kommunikation der Gesellschaft. Einführung in die funktionale Publizistik. Münster: Regensburg.

Savilampi, Jukka & Sirviö, Ari-Pekka & Tahvanainen, Jarno 2023. Työpajat 16.3.2023 ja 23.3.2023 sekä niiden luentomateriaalit. Vahva viesti -hanke. Oulun ammattikorkeakoulu.

[STT, tyylikirja.](#) Hakupäivä 19.11.2023.

[Videolle - yrityksen ohjeet käsikirjoittamiseen.](#) Hakupäivä 19.11.2023.

[Wikidot-sivuston elokuvakäsikirjoituksen formaatti.](#) Hakupäivä 19.11.2023.

[Ylen uutisluokan opasvideot.](#) Hakupäivä 19.11.2023.